

Rechtmatig

Volgend jaar zullen de landelijke en regionale media veel aandacht besteden aan de accountantsverslagen bij de gemeentelijke jaarrekeningen. Ik voorspel krantenkoppen in chocoladeletters en positief zal het allemaal niet zijn. Met ingang van het verslagjaar 2004 moet de accountant namelijk op grond van het Besluit Accountantscontrole Provincies en Gemeenten (BAPG) niet alleen de gebruikelijke getrouwheidsverklaring maar ook een rechtmatigheidsverklaring afgeven. Het begrip rechtmatigheid is door de wetgever niet nader ingevuld. Daarom hebben VNG en NIVRA voor de gemeenten enige handreikingen aangedragen. Toch hebben deze niet alle onduidelijkheid kunnen wegnemen. Minister Remkes heeft inmiddels een verzoek van de VNG afgewezen om het BAPG uit te stellen of te faseren. Hij wijst erop dat dit eind 2001 in het *Staatsblad* gepubliceerd is en pas geldt over de jaarrekening 2004. Hij ziet 2004 als een 'niet-vrijblijvend proefjaar'. Daarmee is de zorg evenwel niet weggenomen. Het blijft een korte implementatietijd voor een ingrijpende verandering. De ervaring bij de rijksoverheid leert dat wij hier te maken hebben met een ingewikkelde én gevoelige materie. Bij de rechtmatigheid gaat het om de vraag of het College van B en W zich bij financiële en niet-financiële handelingen en beslissingen heeft gehouden aan wet- en regelgeving. Dat klinkt eenvoudig. Maar het ingewikkelde daarvan is dat gemeentelijke regelgeving in de loop van vele jaren is ontstaan, een grote mate van gedetailleerdheid kent en niet zelden de aansluiting met de maatschappelijke werkelijkheid heeft verloren. Aan het invoeren van de rechtmatigheidsverklaring had dan ook idealiter een stevige sanering van regelgeving vooraf moeten gaan. Nu dit achterwege gebleven is zullen de accountants zonder enige twijfel relatief veel zaken aantreffen die niet naar de letter van de regelgeving zijn terwijl er op zichzelf weinig spectaculairs aan de hand is.

Dat brengt mij meteen bij het gevoelige aspect. Veel media en politici zullen niet-rechtmatigheid direct interpreteren als onwettig of zelfs frauduleus terwijl daar helemaal geen sprake van is. Niet iedereen is ingevoerd in het juridische verschil tussen deze begrippen. Veel departementen hebben de afgelopen jaren last gehad van dit verschil tussen juridisch en huis-tuin-en-keuken-spraakgebruik. Het risico dat de snelle introductie in provincies en gemeenten niet alleen veel onterechte negatieve publiciteit maar ook schade voor het imago van de overheid zal veroorzaken, is groot. Nu het jaar 2004 al bijna ten einde is en er door de gemeenten dus weinig meer gecorrigeerd kan worden kunnen de accountants alleen maar achteraf constateren dat er in nogal wat gevallen afwijkingen zijn tussen de geldende norm en de dagelijkse praktijk. Mijn advies aan de gemeenten is, de accountantsverslagen nuchter te beoordelen en bij de verbeteracties niet primair te kijken naar meer beheersing en control maar vooral naar mogelijkheden om de eigen regelgeving fors te vereenvoudigen en te ontdoen van onnodige ballast waardoor het verschil tussen norm en praktijk kan worden opgeheven. De administratieve organisatie zal daar vervolgens beter op ingericht moeten worden. Het rechtmatigheidsonderzoek zal hier en daar zeker ook feilen in het functioneren van de ambtelijke organisatie zichtbaar maken. Gerichte actie zal daarop het antwoord moeten zijn.

De Colleges van B en W en de gemeenteraden hebben sinds de invoering van de dualisering een heldere rolverdeling op dit terrein. De raad stelt de kaders en controleert. Het college waarborgt de inrichting en de goede werking van het beheersingsmechanisme. Zij doen er verstandig aan om een gezamenlijke koers te ontwikkelen om de introductie van de rechtmatigheidsverklaring goed te laten landen. Waar zaken niet in orde zijn moeten zij verbeterd worden. Op onnodige beschadiging van de overheid zit niemand te wachten. Een overheid die minder kost en beter presteert en daardoor het vertrouwen van de burger verdient zien wij daarentegen liever gisteren dan vandaag komen.